
GEGEVENS BETREFFENDE AANGESPOELDE DECAPODA AAN DE OOSTKUST:

SEPTEMBER 1981 — SEPTEMBER 1982.

J. Van Gampel

De laatste jaren werden een aantal gegevens gepubliceerd over Decapoda aan de Belgische kust, o.a. door Rappé (1976, 1981) en Desender (1981). Deze publikaties spitsten zich enerzijds vooral toe op "speciale" soorten als Fluwelen Zwemkrab en Breedpootkrab, anderzijds bleken er vooral betreffende de Oostkust ontstellend weinig gegevens voorhanden te zijn.

Om hier enige klaarheid te brengen besloten we eind 1981 een onderzoekje te beginnen betreffende het voorkomen van Decapoda aan de Oostkust: van september 1981 tot september 1982 werden daartoe tussen Zeebrugge en De Haan regelmatig, d.w.z. minstens ongeveer om de 14 dagen, op korte trajekten telkens alle krabben verzameld van zowel vloedlijn als laagwaterlijn. De gegevens slaan dus enkel op aangespoelde Decapoda en bijv. niet op door vissers aangevoerde exemplaren uit de kustwateren. Tweemaal hadden we het geluk onmiddelijk na een zware storm te kunnen tellen, nl. na de N-storm begin december en begin maart. Na dergelijke stormen worden ook massa's materiaal uit dieper water op het strand geworpen. Het traject tussen Zeebrugge en De Haan omvat tevens enkele plaatsen waar traditioneel veel materiaal aanspoelt, nl. ten W van de oude muur te Zeebrugge, ten W van de staketsels te Blankenberge en ten W van de Rotonde te Wenduine. Het tellen van voornamelijk deze plaatsen leverde een hoog gemiddelde van 35 krabben per kilometer op. In totaal werd 29 keer geteld en werden 2481 krabben verzameld, behorend tot 8 soorten (tabel 1.).

Bespreking van de soorten

Strandkrab *Carcinus maenas*

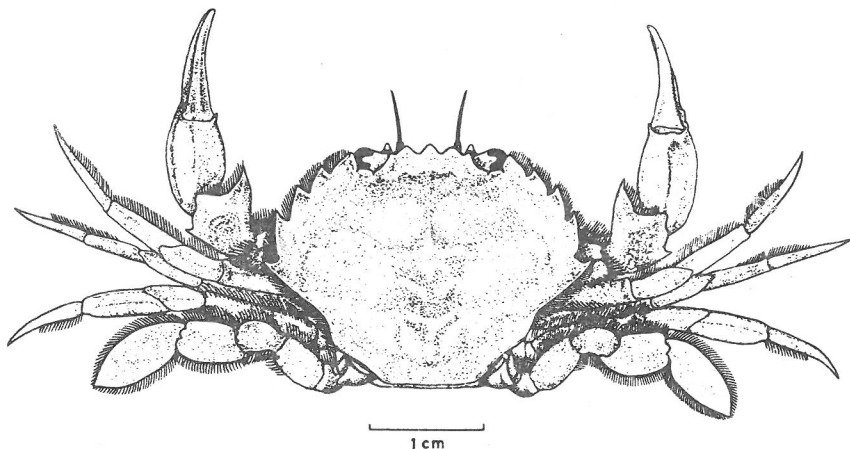
Talrijkste soort en de enige die het hele jaar aanwezig is. 's Winters verplaatsen ze zich grotendeels naar dieper water, wat blijkt uit de lage aantallen in de wintermaanden. Na de hevige stormen begin december en begin maart zijn er nochtans nog duidelijke aantalspieken, veroorzaakt door de aanvoer van zexemplaren uit het diepere water. Pas vanaf mei stijgen de aantallen, opvallend in die maand was het groot aantal zeer jonge exemplaren.

DATUM	PLAATS	STRANDKRAB <i>Carcinus maenas</i>	GEWONE ZWEMKRAB <i>Macropipus holsatus</i>	FLUWELEN ZWEMKRAB <i>Macropipus puber</i>	BREEDFOOTKRAB <i>Portunus latipes</i>	NOORDZEKRAB <i>Cancer pagurus</i>	HELMKRAB <i>Corystes cassivelaenus</i>	PORCELEINKRAB <i>Pisidia longicornis</i>	HERMIETKREEFT <i>Pagurus bernhardus</i>
27.09.81	Wenduine 1.5 km	25	118		6				
29.09.81	Zeebrugge 1 km	327	190		5	5			
30.09.81	Bl'ge-Wend. 1.5 km	36	45		2				
16.10.81	Bl'ge-Wend. 2 km	12	7						
08.11.81	Bl'ge-Wend. 3 km	6	3			1			
11.11.81	Zeebrugge 1.5 km	30	26			1			
22.11.81	Wend.-De Haan 2 km	55	2	3		8			
01.12.81	Bl'ge-Wend. 4 km	1	1						
03.12.81	Bl'ge-Zeebrugge 3 km	39	100	13		10	2		
23.12.81	Bl'ge-Wend. 3 km	3		1		3			
21.01.82	Zeebrugge 1.5 km	7		2	2	2			
24.01.82	Wenduine 2 km	1		1					
31.01.82	Bl'ge-Wend. 4 km	6	1	1					
12.02.82	Zeebrugge 2 km	25	1	2	1	7			
07.03.82	Bl'ge-Zeebrugge 5 km	197		1	1	17	1		
21.03.82	Zeebrugge 2 km	13				5			1
08.04.82	Zeebrugge 1 km	1			1				
15.04.82	Zeebrugge 2 km	3		1		1			1
28.04.82	Bl'ge-Zeebrugge 5 km	7	3		1	1		1	
16.05.82	Bl'ge-Zeebrugge 2 km	110	2						
25.05.82	Wend.-De Haan 4 km	23	68		105				1
01.06.82	Bl'ge-Zeebrugge 2 km	92	16		15				
14.06.82	Wend.-De Haan 4 km	12	6		15				
02.07.82	Bl'ge-Zeebr. 2.5 km	167	3		14				
29.07.82	Bl'ge-Wenduine 2 km	5	3		2				
01.08.82	Zeebrugge 1 km	15	4		2				
09.08.82	Blankenberge 1.5 km	28	7		3				
31.08.82	Zeebrugge 2 km	92	209		3	1			
18.09.82	Bl'ge-Zeebrugge 3 km	40	13		2	1			
	TOTAAL	1378	828	25	180	63	3	1	3

Tabel 1. Tellingen van aangespoelde Decapoda van sept.'81 tot sept.'82 tussen Zeebrugge en De Haan.

Gewone Zwemkrab *Macropipus holsatus*

Talrijkste soort na de Zwemkrab. Behalve fragmentarische gegevens uit ekskursieverslagen, zijn er de laatste jaren geen gegevens over het voorkomen aan onze kust gepubliceerd. Het verloop van de aantallen is bij deze soort nochtans zeer interessant: net als de Strandkrab trekt ze zich 's winters terug naar dieper water, maar dit in nog veel sterkere mate dan de Strandkrab. Dit blijkt uit de waarnemingen: de Zwemkrab is talrijk van mei tot in november, daar-

na verdwijnt ze bijna volledig. Na de storm begin december is er een opvallende piek door de aanvoer van exemplaren uit dieper water. Daarna vinden we nog één exemplaar in januari en één in februari. Na de storm begin maart stranden opvallend genoeg geen Zwemkrabben, terwijl andere soorten als Strandkrab, Noordzeekrab en zelfs Helmkrab, die eveneens in dieper water verblijven, wel talrijk aanspoelen. De Zwemkrabben, die daar nog aanwezig waren begin december, zijn dus blijkbaar begin maart nog verder weggetrokken. Het duurt voorts tot eind april eer de eerste Zwemkrabben weer opduiken. Uiteraard zijn onze gegevens te beperkt om uit bovengeschetst aantalverloop verregaande besluiten te trekken, maar het zou wellicht interessant zijn om hier in de toekomst verder op te letten.

Fluwelen Zwemkrab *Macropipus puber*

Is een soort van rotsige kusten, die bij ons, in tegenstelling met de vorige soorten, vooral 's winters wordt gevonden. De Fluwelen Zwemkrab vertoont van jaar tot jaar sterke aantalsschommelingen met een invasieachtig karakter. In Nederland was ze eind de zestiger jaren plots zeer algemeen na jaren van afwezigheid (Van Berge Henegouwen et al., 1970). De laatste jaren werd ze weer zeldzamer alhoewel sinds het najaar van 1980 de aantallen weer iets schijnen toe te nemen. Aan onze kust was de Fluwelen Zwemkrab zeer talrijk in '75-'76, en ook begin '78 vond A. Huysseune nog eens 42 ex. in één dag tussen Blankenberge en Bredene. Nadien werd ze veel zeldzamer: Desender (1981) vermeldt slechts 2 vloedlijnfoundsten sinds 1978 aan de Westkust. Het NH-archief meldt voor 1981 wel al een 7-tal foundsten, wat de opwaartse trend in Nederland schijnt te beves-

tigen. Dit is ook het geval met onze gegevens: 25 exemplaren van november tot april, met een piek van 13 na de storm begin december. De eerste exemplaren vonden we pas eind november, wat vrij laat is in vergelijking met vroegere jaren: toen troffen we er meestal al in oktober aan, in '76 vonden we ze zelfs al talrijk in september en in de vroegere jaargangen van de Tuimelaar wordt één augustusvondst vermeld (in 1975).

Van 23 door ons gemeten exemplaren worden de carapaxbreedtes gegeven in tabel 2. Behalve de twee kleinste, bevinden alle breedtes zich tussen 49 en 65 mm, dit is ook de zone waarin Rappé (1976) een duidelijke piek vaststelde.

22.11.81: 53.56.65	21.01.82: 33.50
03.12.81: 44.49.49.50.53.55.58,	12.02.82: 55.62
59.59.59.60.62,62.65	15.04.82: 60
23.12.81: 56	

Tabel 2. Carapaxbreedtes in mm van de Fluwelen Zwemkrab (n=23).

Breedpootkrab *Portumnus latipes*

Dit kleine zwemkrabbetje is een zuidelijke soort die in de Noordzee het noordelijkste deel van zijn verspreidingsgebied bereikt. In Nederland was het sinds 1958 extreem zeldzaam, na jaren van afwezigheid werden er vanaf 1979 weer enkele gevonden. In België was het zeer algemeen van 1936 tot 1938 (Leloup, 1941). In recentere jaren, en meer bepaald vanaf 1975 zijn er vooral vondsten van de Westkust. Het hieruit door Adema en Rappé (1981) getrokken besluit als zou de grens van het verspreidingsgebied ter hoogte van Oostende liggen, lijkt ons, rekening houdend met de veel sporadischer strandekskursies aan de Oostkust, wel zeer voorbarig. Door ons werd het Breedpootkrabbetje het hele jaar door gevonden, maar duidelijk minder in de wintermaanden (tabel 1.). Ook deze soort leeft 's winters nl. in dieper water. Eenmaal, op 28.04, vonden we een levend exemplaar. Op 25 mei vonden we tussen Wenduine en De Haan langsheen zowel de laagwaterlijn als de vloedlijn meer dan 100 zeer kleine Breedpootkrabbetjes van nauwelijks 5 tot max. 7 mm, soms in groepjes van een tiental samen. Het bleken allemaal vervellingshuidjes te zijn, op hetzelfde traject vonden we maar een 3-tal grotere exemplaren. Ook op 1 en 14 juni spoelden dergelijke vervellingshuidjes aan, nu wel in geringere aantallen: telkens een 15-tal op 2 km, resp. tussen Blankenberge en Zeebrugge en tussen Wenduine en De Haan. Op 2 juli ten slotte vonden we er opnieuw een 15-tal tussen Blankenberge en Zeebrugge, nu waren ze wel al duidelijk groter: van 8 tot 15 mm. Er moe-

ten er in die periode dus waarschijnlijk duizenden langs de kust zijn getrokken. Aangenomen dat ze tot dezelfde populatie behoorden, verdubbelden ze dus van grootte in een goede maand tijd. Dit is niet het rekord: in een vroegere jaargang van het Zeepaard laten we een identiek verhaal betreffende Chinese Wolhandkrabben. Op 14.3.80: tientallen vervellingshuidjes op de kust bij IJmuiden, 2 weken later opnieuw tientallen huidjes, maar nu reeds dubbel zo groot (Adema, 1980).

27.09.81: 20.22.24.25.25.25	25.05.82: 12.22.25
29.09.81: 17.22.23.24.27	01.06.82: 11.26
30.09.81: 18.23	14.06.82: 12.27
21.01.82: 19.27	29.07.82: 21.25
12.02.82: 25	01.08.82: 13.23
07.03.82: 22	09.08.82: 20.21
08.04.82: 23	31.08.82: 8.18.22
28.04.82: 20	18.09.82: 22.24

OPM.: + 128 ex tussen 5 en 7 mm, + 14 ex tussen 8 en 15 mm
(mei-juli).

Tabel 3. Carapaxbreedtes in mm van de Breedpootkrab (n=37).

Breedpootkrabben zijn ongeveer even lang als breed; van 37 door ons gemeten "grotere" exemplaren varieerde de carapaxbreedte van 8 tot 27 mm (tabel 3). Ze bevestigen volledig de door Rappé (1981) verwoorde stelling als zouden de maximummaten een stuk hoger liggen dan de door Ingle (1980) in zijn krabbenboek vermelde 20 mm.

Noordzeekrab *Cancer pagurus*

De Noordzeekrab is net als de Fluwelen Zwemkrab een soort die traditioneel talrijker op de stranden wordt aangetroffen tijdens de wintermaanden. Tijdens ons onderzoekje was ze afwezig van mei tot augustus. In de overige maanden was de Noordzeekrab wel regelmatig aanwezig, zij het in meestal zeer klein aantal. Na de stormen begin december en begin maart was er telkens een aantalspiek. Van 52 exemplaren noteerden we de carapaxbreedtes (tabel 4). Hieruit zijn enkele interessante gegevens af te leiden, al zijn de gemeten aantallen te gering om er, statistisch gezien, besluiten uit te trekken: de exemplaren van augustus-september zijn gemiddeld veel kleiner dan de andere, gem. slechts 32 mm van 7 ex. Deze van de wintermaanden (nov.-feb.) halen gem. 77 mm (29 ex.), deze van maart-april eveneens nog gem. 75 mm (16 ex.). Alle maten zijn eigenlijk vrij klein als we weten dat Noordzeekrabben tot 200 à 300 mm halen. Gro-

22.11.81: 45.48.50.56.60.65.84.85	07.03.82: 49.56.60.64.65.65.70.
03.12.81: 46.75.80.89.104.110.114.	76.82.88.88.98.102.104.108
120.122	23.04.82: 48
23.12.81: 95.95.112	31.08.82: 13
21.01.82: 73.90	18.09.82: 35
12.02.82: 37.48.50.51.58.66.106	29.09.82: 23.35.35.36.40

Tabel 4. Carapaxbreedtes van de Noordzeekrab, in mm (n=52).

tere exemplaren worden echter vooral in dieper water gevangen. In verband daarmee is het ook opvallend dat 9 ex. na de storm begin dec. en wellicht uit dieper water afkomstig, gemiddeld 96 mm carapaxbreedte halen.

Helmkrab *Corystes cassivelaunus*

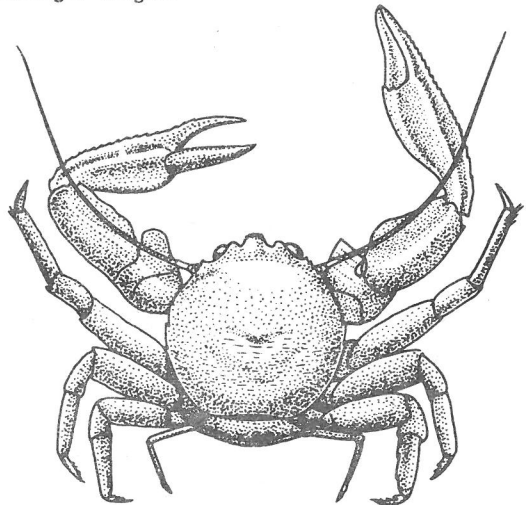
Leeft in dieper water (ingegraven in zandbodem) voor de kust. Twee exemplaren spoelden aan na de storm begin december tussen Blankenberge en Zeebrugge. Hun afmetingen: 30x21 en 34x25 mm. Te Zeebrugge zou in die periode nog een derde ex. zijn gevonden (med. G. Rappé). Ook na de storm begin maart vonden we weer een exemplaar, eveneens tussen Blankenberge en Zeebrugge (afm. 29x22 mm). Aan de Oostkust werd de soort niet eerder gevonden, er zijn wel al een 7-tal gevallen van de Westkust (o.a. Desender, 1981). Volgens Barrett & Yonge (1976) zijn de afmetingen bij mannetjes en vrouwtjes verschillend, nl. voor de eerste 25 tot 38 en voor de tweede 12 tot 19 mm. Al onze exemplaren zouden dus mannetjes zijn. In een vroegere jaargang van de Tuimelaar worden ook de maten van een ex. te Nieuwpoort gegeven: 24.2x32.1 mm, dit zou dus ook een mannetje zijn.

Porceleinkrab *Pisidia longicornis*

Werd maar één keer aangetroffen: op 28.04 1 ex. in wulkeneieren. Mogelijks werd ze wel over het hoofd gezien. Vroegere jaren werden Porceleinkrabbetjes al regelmatig gevonden, zowel aan de Oost- als aan de Westkust, soms op de vloedlijn of in wulkeneieren, maar hoofdzakelijk in doorschijnende zeevinger.

Heremietkreeft *Pagurus bernhardus*

Drie vondsten, telkens enkel een

schaar: tweemaal te Zeebrugge, eenmaal tussen Wenduine en De Haan, alle in het voorjaar (tabel 1). Wij vonden de soort nooit voordien aan de Oostkust. Desender (1981) vermeldt wel een aantal vondsten aan de Westkust, waarvan enkele die duidelijk door vissers waren achtergelaten. Volgens Holthuis & Heerebout (1976) spoelt de Here-mietkreeft ook regelmatig in Nederland aan.

Volledigheidshalve willen we andere soorten die vroeger al aanspoelden op de Oostkust hier toch vermelden. De Hooiwagenkrab *Macropodia rostrata* werd één keer gevonden op 17.01.76 tussen Blankenberge en Zeebrugge. Tijdens de periode van ons onderzoek werd een exemplaar opgevist tussen Blankenberge en Wenduine (24.10.81). De Chinese Wolhandkrab *Eriocheir sinensis* werd op 28.04.79 gevonden tussen Blankenberge en Wenduine.

Besluit

Met dit onderzoekje poogden we enkele aanvullende gegevens te verzamelen betreffende het voorkomen van Decapoda aan onze kust, in het bijzonder van de Oostkust. Uit de waarnemingen blijkt dat ook bij de gewone soorten nog interessante gegevens kunnen naar voor komen, die wellicht zelfs de moeite waard zijn om verder te onderzoeken. We denken hierbij bijv. aan het afwezig zijn van de Gewone Zwemkrab in het vroege voorjaar, de grotere carapaxafmetingen bij Noordzee-krabben die aanspoelen na stormweer, enz. Traditioneel interessante soorten als Fluwelen Zwemkrab en Breedpootkrab waren tijdens het jaar van ons onderzoekje regelmatig aanwezig; voor beide bevestigt dit de ook elders waargenomen opwaartse trend. Een apart feit was bij de Breedpootkrab het aanspoelen van de vervellingshuidjes in de vroege zomer.

Literatuur

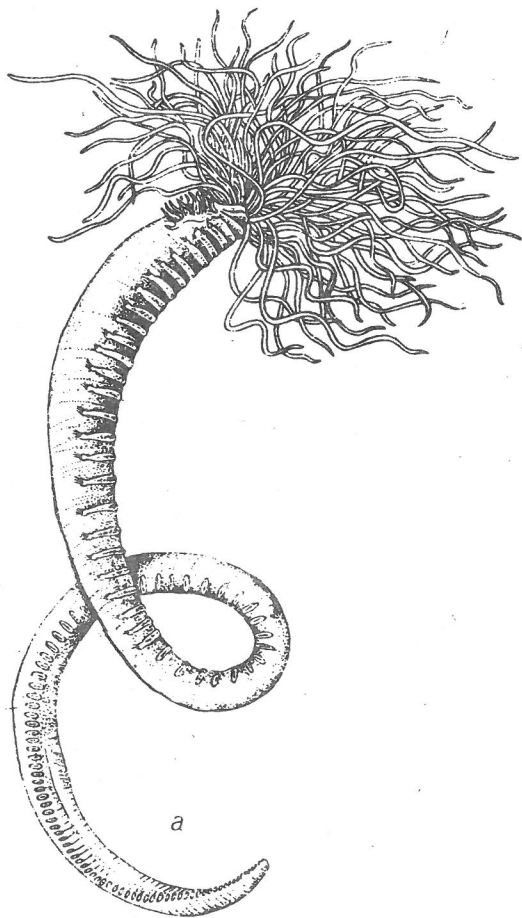
- Adema J.P.H.M., 1980. Een aantekening over drie interessante kreeftachtigen uit het brakke water. Zeepaard, 40: 69-75.
- Adema J.P.H.M. & G. Rappé, 1981. Het raadsel van de Breedpootkrab langs de lage landse kusten. Zeepaard, 41: 45-49.
- Barrett J. & C.M. Yonge, 1976. Collins pocketguide to the seashore. Collins, London, 272 p.
- Berge Henegouwen A.L. van et al., 1970. Een invasie van de Fluwelen Zwemkrab in 1970. Zeepaard, 30: 2-3.
- Desender K., 1981. Garnalen, kreeften en krabben langs de Westkust. Strandvlo, 1: 32-37.
- Holthuis L.B. & G.R. Heerebout, 1976. De Nederlandse Decapoda. Wet. Meded. KNNV, 111: 1-56.

Ingle R.W., 1930. British Crabs. Brit. Mus. Oxford Univ. Press, London, 222 p.

Rappé G., 1976. Enkele gegevens over de Fluwelen Zwemkrab. Tuimelaar, 3(2): 10-12.

Rappé G., 1981. Hoe groot wordt de Breedpootkrab ? Strandvlo, 1: 41-46.

J. De Troozlaan 53
8370 Blankenberge

Amphitrite johnstoni (cfr. p. 116)